

Dato:
30-06-2022Sagsnummer:
22/15427Sagsbehandler:
Tommy Sauer PedersenAfdeling:
Budget og Styring

Justering af serviceramme i kommuner med vækst i antallet af børn og ældre

Syddjurs Kommune har betydelige udfordringer i at få justeret servicerammen til den årlige vækst i antallet af børn og ældre. Dels fordi der ikke ydes fuld kompensation for væksten i den årlige økonomiaftale mellem regeringen og KL. Dels fordi der er en utilstrækkelig reguleringsmekanisme imellem kommunerne til fordeling af servicerammen.

Reguleringen af servicerammen i økonomiaftalen i de seneste fem år indgår i tabel 1 nedenfor, hvori der også er indsat beregninger af demografipuljerne i Syddjurs Kommune i de seneste fem års basisbudgetter.

Tabel 1. Kompensation for demografi.

Korrigeret basisbudget og økonomiaftale.

Mio. kr.	Løft af serviceramme i økonomiaftale	Omregnet beløb i aftale, 0,72% *)	Demografi-beregning i Syddjurs Kommune	Forskel ift. aftale
2019	1.700	12,2	23,0	10,8
2020	1.700	12,2	29,2	17,0
2021	1.500	10,7	5,4	-5,3
2022	1.400	10,0	18,5	8,5
2023	1.250	9,0	33,4	24,4
Samlet	7.550	54,1	109,5	55,4

*) Syddjurs Kommunes bloktilskudsandel udgør cirka 0,72 procent.

Den demografiske vækst har - som forventet set i lyset af kommunens befolkningsudvikling - medført en større udgift i Syddjurs Kommune, end den som er kompenseret med reguleringen af servicerammen. Demografiberegningen i Syddjurs Kommune var lav i 2021, men det skyldes, at niveauet var løftet betydeligt i de to foregående år 2019 og 2020, hvilket har betød et mindre behov for yderligere beløb i 2021.

Ud over justeringen af servicerammen kompenseres kommunerne også for demografisk vækst som en del af det samlede udligningssystem, der dog også omfatter udligning på baggrund af socioøkonomiske parametre, og som ikke udlignes fuldt ud. Bidraget herfra er derfor usikkert, og i praksis afleverer Syddjurs Kommuner over 100 mio. kr. til andre kommuner i denne udligning af udgiftsbehov.

I tabel 1 er det forudsat, at beløbene i økonomiaftalen fuldt ud har kunne bruges til at kompensere den demografiske vækst i kommunerne, og reguleringen af servicerammen, er i de seneste år mere og mere omtalt som demografiskompensation, men den har i tidligere år nok også i et vist omfang har skullet finansiere nogle politiske forventninger fra regeringen til bedre kvalitet i den kommunale opgaveløsning.

Tendensen i Syddjurs Kommune er, at der hvert år gennemsnitligt skal findes ekstra finansiering på 7 – 8 mio. kr. til dækning af det demografiske træk på ressourcerne. Med den nye økonomiaftale for budget 2023 er behovet for ekstra finansiering væsentligt forøget.

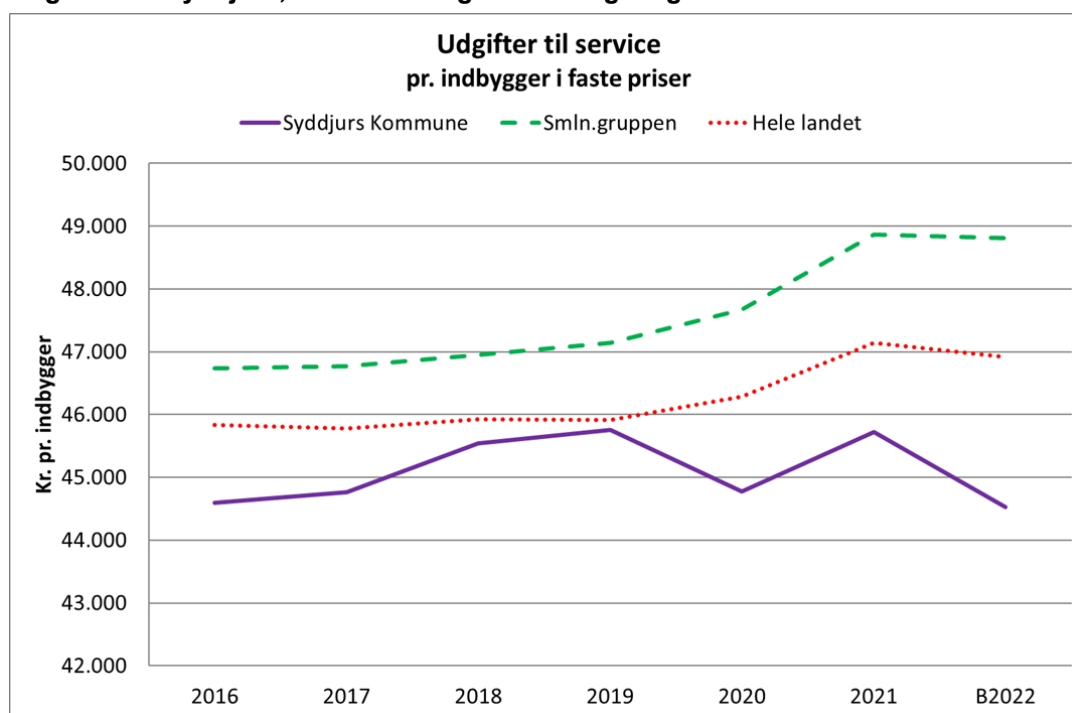
Udfordringen ligger dog ikke alene i den finansiering der stilles til rådighed i økonomiaftalen. Demografikompensationen i økonomiaftalen har i de seneste år også været den eneste væsentlige reguleringsmekanisme for fordelingen af servicerammer mellem kommunerne.

De fleste kommuner udnytter dog deres befolkningsmæssige andel af denne regulering, selv om der ikke nødvendigvis er en demografisk vækst i den pågældende kommune. Skulle der være kommuner, der ikke har benyttet denne ramme, så har det ofte været fordi de har haft svært ved at finansiere deres driftsudgifter.

I kommunernes indbyrdes budgetproces har Syddjurs Kommune ofte fra KL fået tilbagemeldinger på, at der er indarbejdet forholdsvis store stigninger i servicerammen sammenholdt med andre kommuner. Årsagen til det er imidlertid, at servicerammen tager udgangspunkt i det foregående års vedtagne budget, der kan have været meget presset på grund af lav finansiering. Især tilbage til de år, hvor Syddjurs Kommune havde store likviditetsmæssige udfordringer.

Som det fremgår af figur 1 herunder, så er serviceudgifterne i Syddjurs Kommune en del lavere end landsgennemsnittet og sammenlignelige kommuner, og tendensen er, at forskellen er blevet øget i de seneste år.

**Figur 1. Serviceudgifter opgjort af VIVE.
Nøgletal for Syddjurs, hele landet og sammenlignelige kommuner.**

Figur 1 viser meget godt, at det er svært for kommuner med vækst i demografien at tilpasse service til børn og ældre. Selv om der i økonomiaftalen og udligningssystemet var en rimelig finansiering af merudgifterne, så ville kommuner med høj vækst have svært ved at overholde vejledende servicerammer, og vil i yderste konsekvens kunne risikere en økonomisk straf for at tilpasse budgetterne til væksten i børn og ældre.